

КАК ДА ПОБЕДИМ НЕХАЙСТВОТО

За да не изпаднеш в такова нехайство, което да ти пресече възхода към духовното усъвършенстване и да те предаде в ръцете на твоите страсти, необходимо е да избягваш всякакъв вид любопитство (разпитване какво е там, какво е тук, празно скитане, празни разговори, заглеждане), всякакво привързване към нещо земно и всякакво произволно вършене само на онова, което ти би желал, напълно неподходящо за твоето положение. Напротив, необходимо е по всякакъв начин да принуждаваш себе си да изпълняваш бързо всички заповеди на твоите началници и духовни отци и да вършиш всяка работа в такова време и по такъв начин, както те са наредили.

Не се бави да пристъпваш към всяка работа, която има да вършиш, защото първото малко забавяне ще те доведе до второ по-дълго и т.н. От това работата започва твърде късно и не успява навреме, или съвсем се изоставя, като тежка.

Димитров Майстора

Като опиташ веднъж сладостта на безделието, ще започнеш да го обичаш и да го търсиш повече от работата. А като задоволяваш това желание, ще стигнеш постепенно до навика да не работиш, или до леността, при която страстта към безделието ще те овладее дотам, че ти даже ще престанеш да съзнаваш колко това е неприлично и престъпно. Едва когато ти омръзне самата леност, тогава отново с цялото си усърдие ще се захванеш за всички свои работи. И със срам ще видиш, колко немарлив си бил преди това и колко необходими работи си пропуснал заради празното и безполезното „да върша каквото искам“.

Това нехайство, като започне едва забележимо, прониква навсякъде и със своята отрова

парализира не само волята, като насажда у нея отвращение към всяка работа, към всеки духовен подвиг и послушание, но заслепява и ума, като не му дава възможност да види неразумността и лъжливостта на мислите, върху които се основава такова настроение на волята. То не позволява на ума да предствни на съзнанието здравите разсъждения, които биха могли да повдигнат тази, станала мързелива, воля, колкото е възможно по-скоро и без много отлагане да изпълни необходимото дело. Защото не е достатъчно да се върши работата бързо, но е необходимо всяко дело да се извършва своевременно, внимателно и грижливо, за да бъде, доколкото е възможно, съвършено.

Мисълта ти да не се отклонява от убеждението, че едно възнасяне на ума към Бога и едно смирено коленопрекланяне в слава и чест на Бога е несравнимо по-ценно, отколкото всички съкровища на света; и че всеки път, когато ние, като пропъдим нехайството, принуждаваме себе си грижливо да извършваме необходимата работа, ангелите на небето ни приготвяват венец на славната победа; и че, напротив, за нехайството не само че няма венци у Бога, но че Той постепенно взима обратно от тях и тези дарове, които им е дал преди за усърдното им служение на Него, а накрая ще ги лиши и от Своего царство, ако те останат нехайни, както в притчата за поканените на вечеря, които не отишли поради леност, е казал: *казвам ви: никой от поканените няма да вкуси от вечерята* Ми (Лук. 14:24). Такава е участта на нехайните. А на тези, които са грижливи и принуждават себе си към всяко добро дело, без да се жалят, Господ умножава Своите благодатни дарове тук и готви вечноблажен живот в небесното Си царство, както е казал: *царството небесно бива насилвано и насилници го грабят* (Мат. 11:12).

Ако злият помисъл, като се опита да те хвърли в нехайство, започне да ти говори, че за да придобиеш добродетелта, която си обикнал, за тебе е неизбежно да положиш извънредно голям труд и при това в течение на много дни, че твоите страсти са силни и многобройни, а ти си сам и слаб, че за тебе е необходимо да направиш много и при това големи дела, за да достигнеш целта си, ако, казвам, мисълта за нехайството започне да ти представя всичко това, не я слушай. Напротив, така си представяй работата, че наистина на тебе ти предстои да вършиш дела, но те не са многочислени; ще трябва да се нагърбиш с труд, но не твърде голям и за късо време; че ще те нападнат страсти, но не многобройни, а една, която може да е силна, но благодарение на Божията помощ, която ти винаги имаш, уповавайки се изключително на нея, ти ще я надвиеш. Ако постъпваш така нехайството ще започне постепенно да отстъпва от тебе, а вместо него, под въздействието на добрите мисли и чувства, ще започне постепенно да навлиза грижлива ревност за всичко необходимо, и накрая тя ще завладее всички сили на твоята душа и тяло.

По същия начин постъпвай и по отношение на молитвата. Ако за извършване на някое последование на службата, да речем, е необходимо един час молитвен подвиг, а това ти се струва тежко за твоята леност, в такъв случай започни, без да мислиш, че ще ти бъде необходимо да стоиш цял час, а мисли, че това ще се продължи четвърт час. Като престоиш четвърт час, ще си кажеш: ще постоя още четвърт час. Това, както виждаш, не е много. След това направи същото за третата и четвъртата четвърт. И ще завършиш по този начин молитвения си подвиг, без да почувстваш мъка и и отегчение. Ако ли някой път през време на продължителна молитва се случи да усетиш такова отегчение, което пречи и на самата молитва, в такъв случай остави за известно време молитвеното правило, а после пак го

продължи и завърши недовършеното.

Така постъпвай и по отношение на ръчната работа и делата на твоето послушание. Ще ти се стори, че има много работа. Ти ще се мяташ насам-натам, готов да отпуснеш ръце. Но не мисли за това, а се залови веднага за първата попаднала ти работа и я върши с усърдие, като че ли няма нещо друго, и така спокойно ще я завършиш. След това ще постъпиш по същия начин и с останалите твои задължения и всичко ще извършиш спокойно, без смут и притеснение.

Така постъпвай по отношение на всичко, и трябва да знаеш, че ако не се заловиш разумно и не успееш да надвиеш чувството на мъка и претовареност, които ти сочи духовният враг, нехайството накрая напълно ще те овладее. Така че, когато ти предстои някаква работа, даже и когато е още далеч от тебе, ти ще я чувствуваш като цяла планина на гърба си. Ще се измъчваш, като робите, които се намират в безизходно робство. Така и по време на почивка не ще имаш спокойствие, и когато си без работа, ще се чувстваш претоварен от дела.

Знай също, чедо, че тази болест на леността и нехайството със своята отрова постепенно, без да се забелязва, поражда младите корени, от които би могло след време да поникнат добри навици. Също така загиват и онези добродетелни навици, които са вече отдавна вкоренени и служат като основа за целия добър ред в живота. Както червеят бавно разяжда дървото, така и тази болест, ако продължава, незабелязано изяжда и изстребва самите нерви на духовния живот. С нейна помощ дяволът умее да простира мрежи и примки на изкушения за всеки човек. Особено грижливо той върши това към ревнителите на благочестивия живот, като знае, че мързеливият и нехайният лесно се поддава на сладострастието и пада, както е писано: *Ленивият пребивава в похоти* (Притч. 13:4 – слав.).

Бъди винаги внимателен, моли се и имай грижа за онова, което е добро, както подобава на мъжествения борец: *ръцете на мъжествения са в прилежание* (Притч. 13:4 – слав.). Не стой със скръстени ръце, отлагайки ушиването на сватбената дреха до момента, когато ще бъде необходимо да излезеш в пълно брачно одеяние за среща на идващия младоженец – Христос Господ. Всеки ден си напомняй, че *днес* е в нашите ръце, а *утре* е в ръцете Божии, и че Този, който ти е дал утрото, не се е задължил да ти даде и вечерта. Затова не слушай дявола, когато ти шепне: дай на мене *сега*, а на Бога ще дадеш *утре*. Не и не! Всичките си часове на живота прекарвай така, та да бъдат те благоугодни на Бога. Имай в ума си, че след този час ти ще бъдеш длъжен да дадеш подробен отговор. Помни, че времето, с което разполагаш сега е неопценено, и че ако напразно го хабиш, ще дойде време, когато ще го потърсиш, но не ще го намериш. Считай изгубен онзи ден, през който макар и да си вършил добри дела, не си надвил лошите навици и желания.

Завършвам моите наставления, като повтарям апостолската заповед: *Подвизавай се с добрия подвиг* винаги (1 Тим. 6:12). Защото често се случва, че един час усърдна работа придобива рая, както и обратно – един час нехайство ни лишава от него. Бъди грижлив, ако желаеш да засвидетелстваш колко е твърда пред Бога твоята надежда за спасение: *който се надява на Господа, пребивава в прилежание* (Притч. 28:25 – слав.).

Автор: Св. Никодим Светогорец

Из "Стремеж към съвършенство"

БОЛЕСТИТЕ - ДУХОВНО ЛЕКАРСТВО

1.

Болестите - спасителен кръст

Истината се

заклучва в това, че болестите, скърбите и страданията на християните изработват очистване на душата и опрощаване на греховете. Всеки християнин има свещен дълг: какъвто и кръст да сложи върху него Бог, да го приеме с беззлобно и просто сърце и да го вдигне високо на славната Голгота. Понякога се случва човек да отмалее от труда и тежестта, но Бог изпраща друг добър Симон Киринеец (виж: Мат. 27:32), тоест благодатта на търпението, за да вдигне тя кръста на Голгота. Когато търпим скърби - и душевни, и телесни, - тогава притежаваме сигурно свидетелство, че Бог ни обича и ние сме причислени към възлюбените Му чеда (1). Когато отидем на гробището, виждаме на всеки гроб по един кръст: някъде - дървен, някъде - каменен, а някъде - железен. Така и на всяка християнска душа Бог дава неин кръст: на един - железен, на друг - дървен, на трети - каменен, както Божията премъдрост прецени (1). Главната цел на Господ е да спаси скъпоценната душа, независимо от това, дали тя страда, или не. Сам Иисус дарява и търпение, и просвещение, за да може душата да донесе своя кръст. Болестите са тръба, която събужда дремещата душа, вкусила от опияняващата напитка на незнанието, безпаметността и забравянето на Бога. Болестите завладяват душата, увредена от безгрижно здраве, за да я принудят да води правилен живот. В скръбта си спомнихме за Теб (Ис. 26:16 - слав.); В утеснение Ти ми даваше простор (Пс. 4:1); през много скърби трябва да влезем в живота (Деян. 14:22); с търпението си спасявайте душите си (Лук. 21:19). Скърбите никога няма да ни изглеждат като безбрежен океан, ако мислим, че всичко се управлява и излиза от светата десница на Този, Който ни обича така, както никой от хората. Плесниците на чистата любов никога не се нанасят с някаква друга цел, освен свята и спасителна! Господ казва в своето Евангелие, че без волята на нашия Небесен Отец и малка птичка не ще падне не земята и че дори космите на главата ни са преброени (виж: Мат. 10:29, 30). Колко силно ни убеждават тези думи в това, че всичките ни дела, думи и помисли са известни на Бога и че Той знае и за скърбите, които биват изпращани по Негов Промисъл и преследват единствено свята цел! Светата ръка на добрия Бог изпраща скърбите на нашите болести. Най-действеното

лекарство, донасящо здраве на душата – това е телесната болест. Колко голяма бе и духовната, и телесната поквара на човечеството преди Господното пришествие! Кое духовно лекарство възроди душите на хората? Нима не грамадният Кръст на Господ Иисус? Ако не бе кръстната смърт на Господ, човек по никакъв друг начин не би могъл да бъде спасен. Като понесе Кръста Си, Иисус стана образец за нас. Така Той показва, че желаещият да се спаси трябва да го последва, да изтърпи кръста си, който Господ ще му даде според силите му, да се изкачи на Голгота, да се разпне с Иисус и после да се прослави заедно с Господ в Божието Царство. Щом види, че славата и упокоението на небето ѝ се дават в съответствие с носения от нея кръст, душата ще съжалява защо не е взела по-голям кръст, та да получи и по-голяма слава и упокоение. Ще каже: „Тогава трудът бе краткотраен, а сега се лишавам от вечни блага!“. Когато патриарх Авраам раздаваните награди, то и той ще се разкае, че не се е подвизавал още по-усърдно (1)! Една млада девойка боледувала тежко и дълго и накрая починала. Една нощ се явила на сестра си и сестра ѝ я пита: - Сестро, как живееш там? Починалата ѝ казва: - Какво да ти кажа, сестро? Христос ми даде голяма слава и упокоение за болестта ми. Но де да можех да се върна на земята, за да изтърпя по-голяма болест и да получа по-голяма слава! Ако Сам всесилният и безгрешен Господ понесе Кръста заради човека, заради неговото спасение, то колко е необходим спасителният за нас, грешните, съгрешаващите всеки час! Пригответе се и не се смутите (Пс. 118:60 – слав.) – казва пророк Давид. Винаги трябва да сме готови да понесем без ропот всяко изкушение, което светата ръка на Лечителя Бог ни изпрати. Тъй като това изкушение ще бъде допуснато от Този, който ни обича в най-голяма степен, то никога и в никакъв случай няма да бъде вредно, защото след него ще видим добър резултат, ще видим главната Божествена цел. Като видял предварително бъдещите изкушения на Своите последователи, Господ Иисус ги укрепил като казал: С търпението си спасявайте душите си (Лук. 21:19); който претърпи докрай, ще бъде спасен (Мат. 10:22). И ти, като понасяш болестите си с търпение, се причисляваш към възлюбените Божии чеда. Един ден ще настъпи възкресението и притеснението ти ще се смени с радост, търпението – с вечен живот! Възкликвайки сам Господа в благодарност: „Да бъде благословено името Господне! Както беше угодно Господу, тъй и стана (Иов. 1:21). Слава Богу за всичко“. Когато възкликваш така, душата ти ще се напълни с радост и мир и заедно с това ще се укрепи в търпението. Какво представлява християнинът, какво трябва да има той? Безусловно, търпение във всичко (1). Затова понасянето на различни скърби е вечно упокоение. Дойдете при Мене всички отрудени и обременени, и Аз ще ви упокоя (Мат. 11:28) – казва Господ. Целият път, водещ към райския град, е осеян с тръни, и на вървящите по него им тече кръв от убожданията. Но надеждата за райско утешение побеждава всичко и дава на пътниците търпение, както казали светите Четиридесет мъченици, когато ги хвърлили в леденото езеро: „Сурова е зимата, но раят е сладък; тежък е студът, но утешението е сладостно“ (1). Всеблагият Бог да причисли и нас към потрудилите си и обременените, та да ни упокои вечно, амин. И времето, когато пресладкият наш Иисус повдигна на пречистите Си рамене Животворящото Дърво на Пречестния Кръст и бе разпнат на него, продължава във вековете носенето на кръста на Неговите последователи, кръста на различните скърби и изпитания, посредством които християнинът тържествува над многообразното и разрушително себелюбие (1). Чрез евангелист Лука Спасителят насочва вниманието ни към следното: *Който не носи кръста си, а върви след Мене, не може да бъде Мой ученик* (Лук. 14:27). И пак чрез него: *Ако някой иска да върви след Мене, нека се отрече от себе си, нека носи кръста си и Ме следва* (Лук.

9:23). Авва Исаак, безмълвник философ, казва, че „всяка секунда в човека стават изменения“. И действително разположението както на душата, така и на тялото не престава да се изменя нито за секунда, понякога донасяйки притеснение, понякога болка, понякога очакване на скръбни вести, понякога неопределено смущение и страдание, произхождащо или от телесни причини, или от противоположни на тях душевни, потвърждавайки Божието проклятие, което се стоварило върху човешкия род след прародителското непослушание (виж: Бит. 3).

Но добрият Иисус, това Дърво на живота, от една страна, чрез светия Си пример, от друга – посредством Божественото Си учение на кръста на скърбите излива балсама на утешението и множество животворящи уверения, че *през много скърби* ще можем *да влезем* в Неговото вечно Царство (виж: Деян. 14:22).

В Стария Завет, в книгата „Числа“ между другото се разказва и за следния случай. Когато в пустинята израилтяните зароптали против Бога, то като наказание за непослушанието Той изпратил против тях змии, които ги хапели, и те умирали. Тогава Бог, като чул молитвата на Моисей, който усърдно се молел за прекратяване на Божия гняв, му заповядал да *направи медна змия* и да я *окачи на една върлина*, така че всеки, който бъде ухапан от змия, щом погледне към *медната змия*, веднага да се излекува (Числ. 21:6-9).

И Иисус в Светото Евангелие сравнява издигането на медната змия със собственото Си животворящо издигане: *И както Моисей издигна змията в пустинята, тъй трябва да се издигне Син Човеческий* (Йоан. 3:14). Грехът – това е отровна змия, която хапе човека и чрез грешното и страстно наслаждение отравя организма на бедната душа, донасяйки смърт и отлъчване от Бога.

Но Христос, умозрителната медна змия, след като бе окачен на Животворящото Дърво на Честния Кръст, лекува с висши евангелски истини наранените от грехове души, давайки живата надежда на непостижимия живот. *Де ти е, смърте, жилото? Де ти е, аде, победата?* (1 Кор. 15:55). Със смъртта и възкресението на спасилия души ни Иисус и Бог силите на омразната ти тирания са унищожени, парализирани и напълно умъртвени.

Сластта и сладострастието отравят и помрачават сърцето. И помрачено, то върши делата на тъмнината, опечалявайки Светия Дух, Когато е приело чрез новото раждане и светия купел. Обратно, страданието и скръбта изгонват от сърцето престъпното сладострастие. Като се очисти чрез страданието, то става способно да приеме Утешителя Дух. И Благият Утешител, като дойде, утешава, ободрява, просвещава и подобно на друг кърмител го връща към живот чрез Божествени учения и даване на радост и надежда (1).

Това е умозрителната медна змия – Иисус, изцеляващ чрез скърби души, страдащи от ухапвания от различни отровни грехове.

Следователно от неоспорима истина, доказана от опит, знаем, че страданието и скръбта са най-същественото лекарство за страдащата от греха душа. Заедно с това те са и най-добрият възпитател, водещ към духовно извисяване на душата, която в греха и нравствения мрак е опетнила хубостта си, придобивайки лоши влечения. Страданието – това е сякаш изкусен градинар, който присажда дивата маслина, тоест грешната душа, към културна. Грехът ожесточава сърцето на грешника, прави го безчувствено и вече нищо не го трогва, защото Бог, Който страда за хората и им съчувства, се отдалечава. Но какво прави човеколюбивият Бог, Който *дойде да подири и спаси погиналото* (Мат. 18:11)? Съставя план за спасение на отделилата се душа, спасение чрез страдания и най-вече чрез болести. Виждаш цветущ младеж, който се тщеслави със силата си и се държи високомерно, не си спомня за душата и за Бога. И ето, внезапно се озовава прикован към леглото на страданието. Тогава болката, като много опитен и изкусен лекар, започва своята хирургическа интервенция. Отначало тя заравнява сърцето, постепенно

поправяйки неговата грапавост, и така смекчава душата. Този, който по-рано е бил жесток по сърце, става мек и кротък в проявите на емоциите си. Съчувства на болните, отнася се със състрадание към тях и когато земята на сърцето бъде подготвена от такива и подобни преживявания, събудени от обучаващата пръчка на страданието, тогава се отварят и ушите на глухата по-рано душа и тя слуша с внимание, приема и пази словото на истината, Евангелието на спасението (1). Тогава безразличният преди това към Бога и душата човек се превръща в ревностен читател на духовни книги и списания. Започва с искрено съкрушение да мисли за своята греховност и така се учи да се моли с умиление, а скоро става проповедник на благодеянията и на многоопитния лекар – страданието, уверявайки, че то действително е единственият лечител на болестта, възникваща поради отдалечаване от Бога (1). Но страданието изцелява не само човека, отдалечил се от Бога, но е лекар и на здравите души, които само отчасти са подложени на болести, несмъртоносни болести, като например, небрежност, осъждане, себелюбие, леност, малодушие и други (1). Страданието носи полза и на светиите; чрез търпението те увеличават славата си на небесата. Но светиите често страдат и за да дадат пример на другите хора, както било с многострадалния Иов, света Синклитикия и с много други подвижници (1). Ако имаме прекрасна мебел и дори за малко престанем да се грижим за нея, то ще видим как тя ще се покрие с тънък слой прах. Разбира се, прахът няма да повреди тази мебел, но ще намали нейния блясък и красота. Така става и със здравата душа. Когато скърбите, които някога са се случвали, стихнат, тогава, ако отслабим вниманието, полека и незабележимо, подобно на прах, покриващ мебел, идва например небрежност и душата губи предишната си ревност по Бога. Тя се моли, изпълнява задълженията си, но не така, както трябва. Но ако дойде страдание, ако я посети скръб, тогава ще подухне свеж въздух и пламъкът отново ще загори, тоест ще се разгори ревността за изпълняване на своите задължения по Бога (1). Това, което става с небрежността, се случва и с всяка друга болест на душата. Страданието – това е Божествено лекарство за боледуващата душа, което безграничната премъдрост на Бога е изобретила и което тя използва с пълна сила и без никакви предпазни мерки, та като дойдем на себе си, благодарение на това резултатно лекарство да бодърстваме и да бъдем трезви в изпълнението на Неговата свята воля. Тогава по време на въздаянието ще получим като награда за непрестанното ни очакване влизане във вечната Господня радост, веселейки се и ликувайки заедно с поканените в нея от сътворението на света, възпявайки с непрестанни радостни песни заедно с нашата Господарка Богородица, с Ангелите и всички светии благословеното име на нашия Господ Бог и Спасител Иисус Христос, на Когото подобава слава, чест и власт в безкрайните вечни векове (1).

2. **Заедно с болката ни посещава Христос** Когато болката посещава човека, тогава и Христос го посещава. А когато човек не преживява никакво изпитание, тогава е като

изоставен от Бога. Нито изплаща събира богатство. Говоря, разбира се, за човек, който не иска да претърпи никакво зло заради Христовата любов. Казва си: “Здрав съм, имам апетит, храня се, прекарвам си добре, спокойно...”, а не казва едно: “Слава Тебе Боже”. Ако поне осъзнае, че всичко това е Божие благословение, някак би се решил въпросът. Да каже: “Не заслужавам тия дарове, но понеже съм слаб, затова Бог ме щади”. В житието на свети Амвросий се разказва как веднъж светецът бил поканен заедно със спътниците си в къщата на един богаташ. Виждайки несметните му богатства, светецът го попитал дали някога е преживял някаква скръб. “Не, никога, отговорил му онзи. Богатствата ми постоянно се множат, нивите ми дават добър урожай, нито болка имам, нито болест ме е постигала някога”. Тогава светецът се просълзил и казал на спътниците си: “Впрегнете колите, да си вървим бързо от тук, защото Бог не е посетил никога този човек!” И едва излезли на пътя, къщата на богаташа се срутила! Безгрижният щастлив живот на богатия бил всъщност изоставеност от Бога (2).

3. Болестите помагат на хората

- Отче, какво ще рече: “Добър ти рай”?
- На добър път към рая.
- Може ли да означава: “Да идеш в добрия рай”?
- Ти някога чувала ли си да говорят за лош рай? Всеки случай, за да отиде човек в сладкия рай, трябва да вкуси много горчилки тук, за да получи в ръка паспорта на изпитанията. Виж само какво става по болниците! Какви трагедии! Какви болки имат хората! Колко майки, горките, се подлагат на операции, мислят за децата си и се тревожат за цялото си семейство! Колко бащи имат рак, подлагат се на облъчване и какво тегло теглят! Не могат да работят, трябва да плащат наеми, имат един куп разноски! Други са здрави и пак не могат да свържат двата края, а колко по-трудно е, когато човек не е здрав, но се мъчи да работи, за да си покрие малко задълженията! Много ме преуморяват проблемите на хората. Какви неща слушам всеки ден! Постоянно мъки, трудности!... Цял ден горчилка в гърлото ми, а вечер си лягам гладен, за да си почина малко. Чувствам голяма телесна умора, но и вътрешна отмора (2).
- Отче, болестта винаги ли принася полза?
- Да, винаги е много полезна. Болестите помагат на хората да получат “изкупление”, когато не притежават добродетели. Много ценно нещо е здравето, но доброто, което може да се придобие чрез болестта, здравето не може да го даде! Духовно добро! Голямо е това

благодееяние, много голямо! Очиства човека от греха, а понякога му осигурява и награда. Душата на човека е като злато, а болестта е като огън, който го очиства. И Христос казал на апостол Павел: *"Силата Ми се в немощ напълно проявява"* (2 Кор. 12:9). Колкото повече се измъчи човек с някоя болест, толкова повече се пречиства и освещава, стига да проявява търпение и да я приема с радост.

За някои болести е нужно само малко търпение и Бог ги допуска, за да даде на човека малка награда и да му отнеме някои недостатъци. Защото телесната болест помага при лечението на духовната болест. Обезврежда я чрез смирението, което донася. Бог използва всичко за наше добро! Това, което допуска, е за наша духовна полза. Знае от какво има нужда всеки от нас и ни дава по някоя болест или за да получим награда, или за да изплатим грехове (2).

1) *Стареца Ефрем Светогорец, Отчески съвети*

2) *Св. Паусий Атонски, За семейния живот, Слова – том 4*

ИЗ "СВ. ЕАНГЕЛИЕ ОТ МАТЕЯ"

46. И когато Той още говореше на народа, майка Му и братята Му стояха вън и искаха да приказват с Него.

47. И някой Му рече: ето, майка Ти и братята Ти стоят вън и искат да говорят с Тебе.

48. А Той отговори на оногова, който Му каза това, и рече: коя е майка Ми, и кои са братята Ми?

49. И като посочи с ръка на учениците Си, рече: ето Моята майка и Моите братя;

50. защото, който изпълни волята на Моя Отец Небесен, той Ми е брат, и сестра, и майка.

ЖИТИЯ НА СВЕТИИ ЗА 20.03.2015

На 20.03.2015 се отбелязва паметта на:

Преп. отци, избити в манастир "Св. Сава"

[ЖИТИЕ-НА-СВ.-ПРЕПОДОБНИ-ОТЦИ-ИЗБИТИ-В-МАНАСТИРА-СВ.-САВА-20032015>Житие на Преп. отци, избити в манастир "Св. Сава"](#)

ПРАВОСЛАВНИЯТ СВЕТОГЛЕД

Като заемем такава позиция – правилен поглед както върху доброто, така и върху лошото в света – ние можем да носим в себе си и да запалваме в другите светлината на православния светоглед, който е православен възглед върху целия живот, а не само върху тясноцърковните въпроси. Съществува неправилно мнение, за жалост твърде разпространено днес, според което, за да се спасиш, е достатъчно да изповядваш едно Православие, което се ограничава с църковното здание и формалната "православна" дейност от типа на молитва в определено време или прекръстване. В останалите неща, според това мнение, можеш да бъдеш като всички други и да участвуваш в живота и културата на нашето време без всякакви угризения дотолкова, доколкото не извършваш явен грях

Всеки, който е разбрал колко дълбоко е Православието и каква всеотдайност се изисква от сериозния православен християнин, а също така какви тоталитарни изисквания предявява към нас съвременният свят, лесно ще разбере, че това мнение е погрешно. Човек или е православен по всяко време, всеки ден, при всяка житейска ситуация, или на практика изобщо не е православен. Нашето Православие се разкрива не толкова в строго религиозните ни възгледи, но във всичко онова, което ние правим и говорим. Повечето от нас почти не осъзнават християнската, религиозната отговорност, която носим за привидно светската страна на нашия живот. Човек с истински православен светоглед живее като православен във всички сфери на живота си.

Затога нека тук се запитаме: как можем във всекидневния живот да подхранваме и поддържаме своя православен светоглед?

Първият и най-очевиден начин е да бъдем в постоянно съприкосновение с източника на християнско подхранване, с всичко, което Църквата ни дава за наша просвета и спасение: църковните служби и светите Тайнства, Свещ. Писание, житията на светците, писанията на светите отци. Разбира се, човек трябва да чете книги, които съответствуват на собственото му равнище на разбиране и да прилага църковното учение към обстоятелствата в собствения си живот. Тогава тези основни християнски извори ще дадат своя плод, като ни променят и

ръководят по християнски.

Но често те не оказват върху нас пълно въздействие или пък изобщо не ни въздействуват, защото ние нямаме правилно християнско отношение към тях и към християнския живот, който те би трябвало да вдъхновяват в нас. Позволете ми сега да кажа няколко думи за това, какво следва да бъде нашето отношение, ако искаме да получим от тях истинска полза и ако те трябва да станат за нас основа на истински православен светоглед.

Преди всичко християнската духовна храна по самата си същност е нещо живо и питателно. Но ако отношението ни към нея е само научно и книжно, то ние няма да получим от нея ползата, която тя може да ни даде. Затова, ако четем православна литература или се интересуваме от Православието единствено с цел да придобием нови знания и да ги покажем пред другите, то ние не виждаме същността; ако изучаваме Божиите заповеди и каноните на Неговата Църква само за да постъпваме "правилно" и да осъждаме "неправилностите" на другите, ние не виждаме същността. Основните християнски извори трябва не просто да оказват влияние върху нашия начин на мислене, но непосредствено да се докосват до нашия живот и да го променят. По време на всяка велика криза на човешките дела – като критичните времена пред самите нас тук, в свободния свят – разчитащите на външно знание, на закони, канони и правилност, няма да могат да устоят. Силни ще се окажат онези, които чрез познанията върху Православието са придобили усет за това, кое е истински християнско; онези, чието Православие е вътре в сърцето им и е способно да се докосне и до други сърца.

Няма нищо по-трагично от това, да видиш човек, който е израснал в православна среда, има понятие от катехизис, чел е житията на някои светци, има обща представа за Православието, разбира донякъде службите и въпреки всичко това не осъзнава какво става около него. Такъв човек научава децата си да живеят двойствено: от една страна – както повечето хора в света, а от друга – така, както живеят православните християни в неделя или докато четат някакъв православен текст. Дете, възпитавано по такъв начин, едва ли ще избере православния начин на живот. За него Православието ще остане само една много малка частица от живота му, защото съвременният живот е прекалено съблазнителен и твърде много хора се стремят към него – той заема прекалено голяма част от днешната реалност, разбира се, само ако човек не е бил предварително научен как да подхожда към него, как да се защитава от вредното му въздействие и как да се възползува от добрите неща в света.

Ето защо нашето отношение трябва да бъде трезво и предварително установено, т.е. да се прилага към реалните обстоятелства, а не да бъде плод на фантазия, на бягство от живота и отказ да се гледат в лицето често пъти неприятните факти от обкръжаващия ни свят. Прекалено възвишеното и витаещо из облаците оранжерийно Православие е неспособно да ни помогне във всекидневния живот, а още по-малко то може да помогне за спасението на хората около нас. Нашият свят е твърде жесток и със своята грубост ранява душите. Най-напред ние трябва да отговорим с реалистична християнска любов и разбиране, като оставим исихазма и висшите форми на молитва на онези, които са способни да ги приемат.

Нашето отношение не бива да бъде и егоцентрично, а да е обърнато към онези, които търсят Бога и се стремят към богоугоден живот. Сега навсякъде, където има по-голяма християнска общност, съществува изкушението тя да се превърне в общество за взаимни поздравления и възторзи от собствените добродетели и достижения, от външната и вътрешна красота на нашите църковни здания, от благолепието на нашите служби и дори от чистотата на нашето учение. Но истинският християнски живот, като се започне от апостолските времена, винаги е бил неотделим от приобщаването на другите към него. Православието именно затова е живо, защото свети на другите и няма нужда от учредяване на "мисионерски отдел"; огънят на истинското християнство се предава без такъв отдел. Ако нашето Православие е нещо, което пазим за себе си и с което се хвалим, тогава ние сме мъртви, които погребват своите мъртъвци (срв. Мат. 8:22), и точно в такова състояние се намират много от нашите православни енории, дори тези, в които има много младежи, разбира се, в случай че те не проникват в дълбочината на вярата си. Не е достатъчно да се каже, че младежите ходят на църква. Трябва да попитаме какво внасят те там и какво изнасят в себе си от храма. Защото ако те не възприемат Православието с целия си живот, тогава е напразно да се говори, че ходят на църква.

По същия начин към хората трябва да се отнасяме с любов, да им прощаваме. В живота на днешните православни християни е проникнало коравосърдечие: "Това е еретик, не се приближавай до него!", "Този май е православен, но не е съвсем сигурно." "А онзи там явно е шпионин!" Никой не отрича, че Църквата днес е обкръжена от врагове и че има хора, които са склонни да се възползват от нашето доверие. Но така е било от апостолски времена и по принцип християнският живот винаги е бил малко рискован. Ала дори ако понякога ни използват и затова ние трябва да проявяваме бдителност, все пак не можем да се откажем от същностното си отношение – на любов и доверие, без които ще загубим една от най-важните основи на християнския си живот. Светът без Христа е недоверчив и студен, а християните, напротив, трябва да бъдат любещи и открити. В противен случай ние ще загубим в себе си солта Христова и, подобно на света, ще станем годни само да бъдем изхвърлени и тъпкани с нозе (Мат. 5:13).

Малко смирение в отношението ни към самите нас би ни помогнало да бъдем по-великодушни и да прощаваме грешките на другите. Ние обичаме да осъждаме другите за странностите на поведението им, наричаме ги “ку-ку” или “побъркани новообърнати”. Наистина, трябва да се пазим от неуравновесени личности, които могат да нанесат голяма вреда на Църквата. Ала кой сериозен православен не е малко “побъркан”? Ние не се вменяме в рамките на този свят, а ако се вменяме в днешния свят, то вече не сме истински християни. Днес истинският християнин не може да се чувства в този свят у дома и не може да не изглежда за самия себе си и за останалите малко “побъркан”. [...]

Затова да не се боим, че в света ще започнат да ни считат за малко “побъркани”, но да продължаваме да обичаме и прощаваме по християнски – нещо, което светът никога не може да разбере, но от което самият той дълбоко в сърцето си има нужда и за което дори копнее.

Накрая, нашето християнско отношение трябва да бъде – изразявам се така поради липса на по-подходяща дума – невинно. Днес светът високо цени изтънчеността, практическата светска мъдрост, “професионализма”. Православието пък не придава на тези качества никаква цена, защото те убиват християнската душа. Но въпреки това тези качества днес непрестанно проникват в Църквата и в нашия живот. Колко често ни се случва да чуем, особено от ентусиазирани новообърнати, как искат да посещават големи центрове на Православието, катедрални храмове и манастири, където понякога се събират хиляди вярващи, навсякъде се говори на църковни теми и в крайна сметка човек може да усети колко важно нещо е Православието. Ако всъщност се вземе обществото като цяло, Православието днес е като капка в морето, но в тези големи храмове и манастири, сред толкова народ, наистина ти се струва, че Православието е преобладаващо. И колко често виждаш същите тези хора изпаднали в жалко състояние, след като са удовлетворили своето желание и са се върнали от “великите центрове на Православието”; виждаш ги унили и разочаровани, наслушали се на светски църковни сплетни, пълни с осъждане и загрижени само за това как да бъдат “правилни”, “точни” и обиграни по въпросите на църковната политика. С една дума, тези хора са загубили своята невинност, загубили са своята издигнатост над света, те са объркали посоката поради увлечението си по светската страна на църковния живот.

Това изкушение в различни форми се изправя пред всички нас и ние трябва да се борим с него, като не си позволяваме да придаваме твърде голямо значение на външните страни на Църквата, но като винаги се връщаме към единствено нужното (срв. Лука 10:42) – Христа и спасението на душите ни от този лукав род. Ние не трябва да затваряме очи пред онова, което става в света и в Църквата – трябва да го знаем заради самите себе си, но нашето знание трябва да бъде приложимо на практика, просто и нелукаво, а не многосложно и светско.

Автор: Йеромонах Серафим Роуз

Източник: <http://www.pravoslavie.bg/>

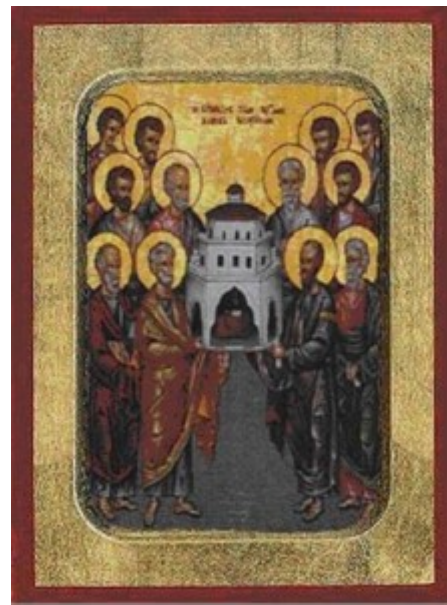
Препечатано от © [“Православна беседа”](#).

ИЗ "СВ. ЕВАНГЕЛИЕ ОТ МАТЕЯ"

ПРИЗОВАВАНЕ НА ДВАНАЙСЕТТЕ УЧЕНИЦИ (Мат. 10:1-4)

1. И като повика дванайсетте Си ученици, даде им власт над нечистите духове да ги изгонват, и да изцеляват всяка болест и всяка немощ.
2. А имената на дванайсетте апостоли са тия: първият Симон, наричан Петър, и Андрей, негов брат, Иаков Зеведеев и Йоан, негов брат,
3. Филип и Вартоломей, Тома и Матей митар, Иаков Алфеев и Левей, наречен Тадей,
4. Симон Кананит и Иуда Искарот, който Го и предаде.

НАСТАВЛЕНИЯ И ПРАТЕНИЧЕСТВО НА ДВАНАЙСЕТТЕ (Мат. 10:5-42)

5. Тия дванайсет души изпрати Иисус и им заповяда, като каза: по път към езичници не ходете и в самарянски град не влизайте;
6. а отивайте най-вече при загубените овци на дома Израилев;
7. и като ходите, проповядвайте и казвайте, че се приближи царството небесно;
8. болни изцелявайте, прокажени очиствайте, мъртви възкресявайте, бесове изгонвайте. Даром получихте, даром давайте.
9. Недейте има ни злато, ни сребро, нито мед в поясите си,
10. ни торба за път, ни две дрехи, нито обуца, ни тояга; защото работникът заслужава своята прехрана.
11. В който град или село влезете, разпитвайте, кой в него е достоен, и там оставайте, докато си отидете.
12. А кога влизате в някоя къща, поздравявайте я, казвайки: мир на тая къща!
13. И ако къщата бъде достойна, вашият мир нека дойде върху нея; ако ли не бъде достойна, вашият мир да се върне при вас.
14. Ако пък някой не ви приеме и не послуша думите ви, като излизате от къщата или от оня град, отърсете праха от нозете си.
15. Истина ви казвам: по-леко ще бъде на земята Содомска и Гоморска в съдния ден, отколкото на оня град.
16. Ето, Аз ви пращам като овци посред вълци: и тъй, бъдете мъдри като змии и незлобиви като

гълъби.

17. Пазете се от човеците; защото те ще ви предадат на съдилища и в синагогите си ще ви бичуват,

18. и ще ви поведат пред управници и царе заради Мене, за да свидетелствувате пред тях и пред езичниците.

19. И кога ви предават, не се грижете, как или що да говорите; защото в оня час ще ви бъде внушено, какво да кажете;

20. защото не сте вие, които ще говорите, а Духът на Отца ви, Който говори във вас.

21. И ще предаде брат брата на смърт, и баща чедо; и ще въстанат чедата против родители и ще ги убият;

22. и ще бъдете мразени от всички заради Моето име, но, който претърпи докрай, ще бъде спасен.

23. А кога ви пдъят от един град, бягайте в друг. Защото, истина ви казвам: няма да дообходите градовете Израилеви, докле Син Човеческий дойде.

24. Няма ученик по-горен от учителя си, нито слуга по-горен от господаря си:

25. доста е за ученика да бъде като учителя си, и за слугата да бъде като господаря си. Ако стопанина на къщата нарекоха Веелзевул, то колко повече домашните му?

26. И тъй, не бойте се от тях: защото няма нищо скрито, което да се не открие, и тайно, което да се не узнае.

27. Коего ви говоря в тъмнина, кажете го на видело; и което чуете на ухо, разгласявайте от покривите.

28. И не бойте се от ония, които убиват тялото, а душата не могат да убият; а бойте се повече от Оногова, Който може и душата и тялото да погуби в геената.

29. Не две ли врабчета се продават за един асарий? И ни едно от тях няма да падне на земята без волята на вашия Отец;

30. а вам и космите на главата са всички преброени;

31. не бойте се, прочее: от много врабчета вие сте по-ценни.

32. И тъй, всеки, който Мене признае пред човеците, ще призна и Аз него пред Моя Отец Небесен;

33. а който се отрече от Мене пред човеците, и Аз ще се отрека от него пред Моя Отец Небесен.

34. Не мислете, че дойдох да донеса мир на земята; не мир дойдох да донеса, а меч;

35. защото дойдох да разлъча човек от баща му, и дъщеря от майка ѝ, и снаха от свекърва ѝ.

36. И врагове на човека са неговите домашни.

37. Който обича баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене; и който обича син или дъщеря повече от Мене, не е достоен за Мене;

38. и който не взима кръста си, а следва подире Ми, не е достоен за Мене.

39. Който е запазил душата си, ще я изгуби, а който е изгубил душата си заради Мене, ще я запази.

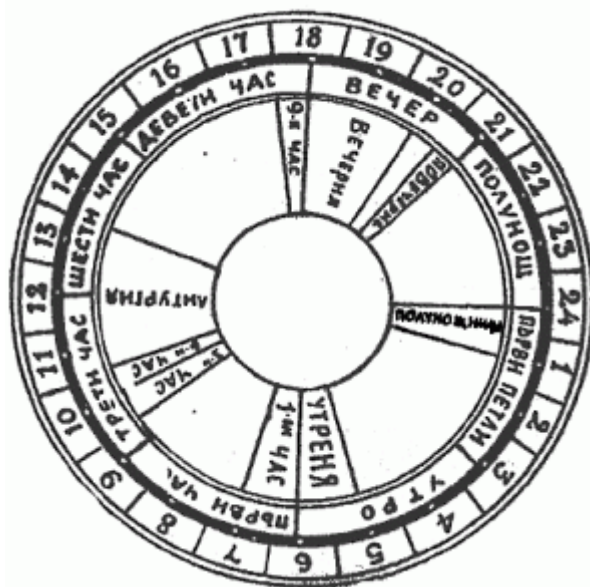
40. Който приема вас. Мене приема; а който приема Мене, приема Тогова, Който Ме е пратил;

41. който приема пророка, в име на пророк, ще получи пророческа награда; и който приема праведника, в име на праведник, ще добие праведнишка награда.

42. И който напои едного от тия малки само с чаша студена вода в име на ученик, истина ви казвам, няма да изгуби наградата си.

ПРАВОСЛАВНОТО БОГОСЛУЖЕНИЕ И ЛИТУРГИЯ НА ПРЕЖДЕОСВЕТЕНИТЕ ДАРОВЕ

Православното богослужение е една удивително стройна система. То е организирано, подредено във времето в три кръга: *денонощен* или *ежедневен*, обхващащ службите в едно денонощие, *седмичен* и *годишен*. Денонощният кръг започва с вечернята, защото според древното леточисление денят започва от вечерта. Следват малко и велико повечерие, полунощница, I, III и VI час, литургия и IX час (1).

Молитвата е диханието, пулсът на Църквата. Както без дишане или без пулс човек умира, така и душата без молитва е мъртва. В пълнота обаче службите се изпълняват само в някои манастири, тъй като монасите са се оттеглили от света, за да служат изцяло Богу. А в енорийските църкви обикновено се отслужват само вечерня, утреня и литургия (1).

Всяка от тези служби има своя идея или главна мисъл, която се разгръща и разкрива постепенно. При вечернята основната идея е сътворението на света и на човека и началото на човешката история, а утренята символизира зората на новозаветното време. Светата литургия, която е център на православното богослужение, символично пресъздава по-важни моменти от земния живот на Христа и е нашето *безкръвно жертвоприношение*. По думите на Гогол литургията е най-високото постижение на човешкия дух. Тя е истинско богатство от възвишени идеи и дълбока символика. Ето защо въздействената сила на православното богослужение е огромна – това признават и католици, и протестанти. Заради богатството и многообразието на своето богослужение православие е наречено „*богословие в химни и багри*“. Ала за да усети човек красотата и пречистващата му сила, трябва да го познава (1).

Литургиите в православната Църква са резултат на колективно творчество и на взаимно-проникващото се влияние на отделните поместни църкви, но се свързват с имената на св. отци, които са им придали завършен вид. Литургията на преждеосветените Дарове преданието свързва с името на римския папа Григорий Велики Двоеслов. Тя се е появила към началото на VII век. За причастяване, обаче, с преждеосветените Дарове, както през Великите пости така и въобще, се споменава и преди IV век. Когато Григорий бил папски апокрисиарий (дипломатически представител) в Цариград, забелязал, за свое голямо очудване, че там, през време на Великия пост, не се извършва от свещениците ежедневната св. Литургия. Той дал съвет на цариградското духовенство да извършва кратка Литургия с Дарове, осветени на предшествуващия църковен празник. Известно е, че на самата преждеосветена Литургия не са били освещавани и не се освещават и днес св. Дарове (2).

Преждеосветената литургия винаги се отслужва след часовете и се свързва с вечерното чинопоследование. Тя се извършва в сряда и петък през св. Четиридесетница, и понеделник, вторник и сряда през Великата седмица; извършва се още и в дните понеделник, вторник и четвъртък от първа до пета седмици на Великия пост, когато в тези дни се случи празник на велик светия. В такива случаи, според типика, сутринта се четат, вместо великопостните часове, тъй наречените *проста часове*. Това означава, че през време на богослужението ще трябва да се съкратят онези молитвословия от часовете, които са определени да се четат и пеят специално през св. Четиридесетница. Преждеосветената литургия е кратка служба. В нея липсват: 1) *цялата първа или проскомидийна част от литургиите на св. Василия и на св. Иоана Златоуста* и 2) *от третата част на същите литургии* (т.е. от Литургията на верните) липсва *подготовката за освещаването на св. Дарове, анафората – целият евхаристичен канон, ведно с епиклезата, а също тъй и молитвите за споменаване членовете на воинствуващата и тържествуваща Църква*. Споменатите тайнодействия липсват в Преждеосветената литургия, защото те са били вече извършени на пълната литургия в предшествуващия неделен или празничен ден. Преждеосветената литургия има тъжен характер и подтиква към покаяние и смирение (2).

Св. Агнец, за тая служба, се приготвя и освещава от по-рано и то по същия начин, както и Агнецът на литургиите Златоустова и Василиева. При ваденето от просфорите на отделните Агнeci, предназначени за извършване на Преждеосветената литургия, свещенослужителят произнася същите думи и извършва същите действия. Всички Агнeci се освещават

едновременно при епиклезата на евхаристичния канон. Постъпва се така, защото през време на литургийното богослужение свещенослужителите принасят същата очистителна жертва, каквато някога принесъл на Голгота Христос – Великият Първосвещеник за наше спасение. Когато свещенослужителят произнася думите: “Вонмен! Святая святим”, издига едновременно всички св. Агнeci, поставени, на диска. След това внимателно, с помощта на лъжичката, той напоява с пречистата Христова кръв кръстобразния мек нарез на, всеки св. Агнец поотделно и

го поставя в дарохранилницата (2).

1) Свещ. Ал. Лашков, *Пътят към храма - част 1*

2) Архим. Йона, *Учебник по литургия - кратко изучаване на православното богослужение в*
<http://www.pravoslaviето.com/>

ИЗ "СВ. ЕВАНГЕЛИЕ ОТ МАТЕЯ"

ПОПОВЕДТА НА ПЛАНИНАТА - ЧАСТ 3

Поощрение за молитва и златно правило за живот

(Мат. 7:7-12)

7. Искайте, и ще ви се даде; търсете, и ще намерите; хлопайте, и ще ви се отвори;
8. защото всякой, който иска, получава, и който търси, намира, и на тогиз, който хлопа, ще се отвори.
9. Има ли помежду ви човек, който, кога му поиска син му хляб, да му даде камък,
10. и кога поиска риба, да му даде змия?
11. И тъй, ако вие, бидейки лукави, умеете да давате на чедата си добри деяния, колко повече вашият Отец Небесен ще даде блага на ония, които Му искат?
12. Прочее, всичко, което искате да правят вам човеците, същото правете и вие тям; защото

това е законът и пророците.

Двата пътя (Мат. 7:13-14)

13. Влезте през тесните врата; защото широки са вратата и просторен е пътят, който води към погибел, и мнозина са, които минават през тях;
14. защото тесни са вратата и стеснен е пътят, който води в живота, и малцина ги намират.

Предпазване от лъжепророци (Мат. 7: 15-20)

15. Пазете се от лъжливите пророци, които дохождат при вас в овча кожа, а отвътре са вълци грабителни:
16. по плодовете им ще ги познаете. Бере ли се грозде от тръни, или смокини от репей?
17. Тъй, всяко добро дърво дава добри плодове, а лошо дърво дава лоши плодове:
18. не може добро дърво да дава лоши плодове, нито лошо дърво да дава добри плодове.
19. Всяко дърво, което не дава добър плод, отсичат и хвърлят в огън.
20. И тъй, по плодовете им ще ги познаете.

Опасност от лъжливо изповядване (Мат. 7:21-23)

21. Не всеки, който Ми казва: Господи, Господи! ще влезе в царството небесно, а оня, който изпълнява волята на Моят Отец Небесен.
22. Мнозина ще Ми кажат в оня ден: Господи, Господи! не в Твое ли име пророкувахме? И не в Твое ли име бесове изгонвахме? И не в Твое ли име много чудеса правехме?
23. И тогава ще им кажа открито: никога не съм ви познавал; махнете се от Мене вие, които вършите беззаконие.

ЖИТИЯ НА СВЕТИИ ЗА 18.03.2015

На 18.03.2015 отбелязваме паметта на:

Св. Кирил, архиеп. Йерусалимски

Житие на Св.Кирил, архиеп. Йерусалимски

[ЖИТИЕ-НА-СВЕТИ-КИРИЛ-АРХИЕПИСКОП-ЙЕРУСАЛИМСКИ-18032015>Житие на Св.Кирил, архиеп. Йерусалимски](#)

КАКВО МОЖЕМ ДА НАПРАВИМ

По-конкретно: **какво можем да направим, за да придобием православно съзнание и разбиране и как можем плодотворно да го приложим в нашия живот?** Ще се опитам да дам отговор на този въпрос в две насоки: първата се отнася до правилното възприемане на обкръжаващия ни свят, който повече от всякога досега в историята на християнството е станал наш съзнателен враг, а втората – до нашето възприемане на Православието, което, страхувам се, повечето от нас познават много по-малко, отколкото би следвало, много по-малко, отколкото трябва да го познаваме, ако искаме да го запазим.

Първо. Независимо дали искаме, или не, ние се намираме вътре в света (чието влияние силно се усеща дори в такова отдалечено място като нашия манастир) и трябва да гледаме на света и неговите изкушения прямо и реалистично, но да не му се поддаваме; в частност, трябва да подготвим нашата младеж за предстоящите ѝ изкушения и, тъй да се каже, да я ваксинираме против тези изкушения. Трябва да съзнаваме, че светът около нас рядко помага и почти винаги пречи на възпитанието на детето в истински православен дух. Ние трябва всеки ден да сме готови да отговорим на влиянието на света с принципите на здравето християнско възпитание.

Това означава, че всичко, което детето узнава в училище, трябва вкъщи постоянно да се проверява и поправя. Ние не бива да мислим, че онова, което му се преподава в училище, се ограничава с полезното или светското, но няма никакво отношение към неговото православно възпитание. Детето наистина може да придобие полезни умения и знания (макар че много училища в съвременна Америка позорно се провалят и в това отношение [...]), но дори да получи това, на него му се преподават и множество неправилни гледни точки и идеи. Основното отношение и оценка за литературата, музиката, историята, изкуството, философията, дори науката и, разбира се, за живота и религията, детето трябва да получи първо не от училището, защото оттам ще го получи примесено със съвременната философия; това детето трябва да научи най-напред от дома и от Църквата. В противен случай то ще получи неправилно знание за обкръжаващия ни свят, в който общественото образование в най-добрия случай е безразлично към вечните въпроси, а в най-лошия – открито атеистично и антирелигиозно. [...]

Родителите трябва да знаят на какво точно учат техните деца в различните общообразователни

курсове и да коригират всичко това вкъщи, не само чрез откровено отношение по тези въпроси (най-вече между баща и син – нещо твърде рядко срещано в американското общество), но и като ясно подчертават неговия морален аспект – нещо, което днес напълно отсъства в общественото образование.

Родителите трябва да знаят точно каква музика слушат техните деца, какви филми гледат (а когато е необходимо – да слушат или гледат заедно с тях), какъв език употребяват другите в тяхната среда и с какъв си служат самите те. На всичко това родителите трябва да дават християнска оценка.

В домовете, където не достига мъжество телевизорът да бъде изхвърлен, той трябва строго да бъде контролиран и надзираван, за да се избегне отравящото въздействие на този апарат, който е станал главен преподавател на антихристиянски оценки и идеи дори в семейството, особено сред младите.

Говоря за възпитанието на децата, защото именно тук светът нанася най-напред ударите си по православните християни и ги възпитава по своя образец. А създаде ли се веднъж у детето неправилно отношение, неговото християнско възпитание става двойно по-трудно.

Ала не само децата, но и всички ние стоим пред лицето на света, който се опитва да вложи у нас антихристиянски дух посредством училището, телевизията, киното, популярната музика и всякакви други средства, които ни обстрелват най-вече в големите градове. Ние трябва да разбираме, че онова, което ни засипва, произлиза от един източник, то има определен ритъм и определено послание: това е посланието на самопоклонението, на освобождаването от напрежение, на отпускането по течението, на живота за лично удоволствие, на отказа от всяка мисъл за отвъдното. И това ни се натрапва в различни форми – било чрез музиката, чрез киното, чрез телевизията, било чрез преподаването в училищата, чрез начина, по който се степенуват предметите, по който въвеждат децата в тях. Чрез всичко това на нас ни преподават нещо определено, а именно – преподават ни атеизъм. И ние трябва активно да се защитаваме чрез познанието какво именно светът се опитва да направи с нас и като формулираме и даваме гласност на нашия православен християнски отговор на всичко това.

Откровено казано, наблюдавайки как православните семейства живеят в съвременния свят и предават на децата си своето Православие, може да се каже, че в тази борба те по-често губят, отколкото печелят. Броят на православните християни, които запазват своето православно самосъзнание ненакърнено и не се променят по образца на съвременния свят, е наистина съвсем малък.

И все пак ние не трябва да гледаме на заобикалящия ни свят като на изцяло лош. В действителност, за да оцелеем като православни християни, ние трябва да бъдем достатъчно разсъдителни, за да използваме всичко положително в света за наша полза. Тук ще разгледам

по-задълбочено няколко неща, които можем да използваме в помощ на формирането на православния си светоглед, макар че те наглед нямат нищо общо с Православието.

Дете, което от малко е научено на хубава класическа музика, чиято душа се е развивала под нейно влияние, няма да се подложи на изкушението на грубия ритъм и “посланията” на рока и на другите форми на съвременна псевдомузика в мярата, в която са подложени на нея децата, израснали без музикално възпитание. Класическото музикално възпитание, по думите на някои оптински старци, очиства душата и я подготвя за приемане на духовни впечатления.

Дете, запознато с класическата литература, драма и поезия и усетило тяхното въздействие върху душата си, т.е. действително получило истинско естетическо наслаждение от тях, няма така лесно да стане привърженик на съвременните филми и телевизионни програми и на евтините романи, които опустошават душата и я отклоняват от християнския път.

Дете, което се е научило да вижда красотата на класическия живопис и скулптура, няма така лесно да се увлече по извращенията на съвременното изкуство и няма да бъде привлечено от безвкусните изделия на съвременната реклама и порнография.

Дете, което знае нещичко от световната история, особено за християнските времена, за това как са живеели и мислели хората, в какви грешки и клопки са попадали, когато са се отдалечавали от Бога и Неговите заповеди, и колко достоен за прослава живот са водили, когато са Му били верни, може критично да съди за живота и философията на нашето време и няма да започне сляпо да следва първата философска теория или начин на живот, с които се сблъска. Един от проблемите, които днес стоят пред образованието на децата, се състои в това, че в училищата вече не развиват чувство за история у децата. Това е много опасно и съдбоносно нещо – да бъде лишено детето от чувство за история. Това означава, че го лишават от възможността да взема пример от хората, живели в миналото. А историята, всъщност, постоянно се повтаря. Когато човек забележи това, на него му се иска да знае как хората са решавали своите проблеми, какво е ставало с тези, които са въставали против Бога, и с тези, които са поправяли живота си и са ставали изключения, давайки ярък пример, достигнал дори до наши дни. Чувството за история е много важно и то трябва да се предава на децата.

Общо взето, човек, който е добре запознат с най-добрите плодове на светската култура – която на Запад почти винаги е имала определено религиозно и християнско звучене – получава много повече възможности да води нормален плодотворен живот на православен християнин, отколкото онзи, който е запознат само със съвременната попкултура. Обърналият се към Православието направо от рок-културата и изобщо всеки, който мисли, че може да съчетае Православието с култура от този род, трябва да мине през много страдания, преди да успее да стане наистина сериозен православен християнин, способен да предаде своята вяра и на други. Без тези страдания, без това разбиране, православните родители ще възпитат деца, които сетне ще бъдат погълнати от съвременния свят. Най-доброто от световната култура, усвоено по съответния начин, очиства и развива душата, а съвременната попкултура я обезобразява и деформира, пречи й пълно и нормално да отговаря на зова на Православието.

Затова в нашата битка против духа на този свят можем да използваме най-доброто, което ни предлага светът, за да отидем по-далеч от това най-добро. Защото, ако имаме достатъчно мъдрост, ще разберем, че всичко най-добро в света сочи към Бога и към Православието и ние

трябва да се възползуваме от него.

Автор: Йеромонах Серафим Роуз

Източник: <http://www.Pravoslaviето.com/>

Препечатано от © “Православна беседа”.
